

GUIA DEL SISTEMA DE PROTECCIÓN A LA INFÀNCIA

FC BARCELONA

unicef

FC BARCELONA

GUIA DEL SISTEMA DE PROTECCIÓ A LA INFÀNCIA

EDICIÓ

Futbol Club Barcelona
Av. de Aristides Maillol, s/n 08028 Barcelona

AUTORS:

F. Javier Romeo Biedma (Espirales Consultoría de Infancia)
Pepa Horno Goicoechea (Espirales Consultoría de Infancia)

FOTOGRAFIES

© Futbol Club Barcelona

DISSENY GRÀFIC I MAQUETACIÓ

Eleven Adworks

Copyright d'aquesta edició:

Futbol Club Barcelona, Barcelona 2022

Juny 2022

Permesa la seva reproducció total o parcial sempre que es citi la seva procedència

Amb la col·laboració de:

**FUNDACIÓ
BARÇA**

ÍNDEX

Aquesta guia és un manual d'ús	4
1. La Política de Protecció de la Infància	8
2. Les funcions i responsabilitats de protecció	10
3. El Codi de Conducta per a professionals i altres persones que estan en contacte amb nens, nenes i adolescents	12
4. El Mapatge de riscos i mesures de protecció	14
5. El Protocol d'Actuació	16
6. Els circuits de protecció	19
7. Els estàndards de selecció i contractació	21
8. El Pla de Formació	24
9. Les activitats de prevenció amb nens, nenes i adolescents, i amb famílies i tutors legals	26
10. L'adjudicació de recursos	28
11. L'avaluació	30
12. La comunicació i la difusió	32
A mode de conclusió	35

AQUESTA GUIA ÉS UN MANUAL D'ÚS

Aquesta guia és un manual d'ús. Recull el sistema complet de protecció de la infància que tenim al FC Barcelona, i explica de manera pràctica en què consisteix cada eina i com encaixa amb la resta. I, com amb qualsevol manual d'ús, la seva lectura no és suficient per assolir els objectius: cal emprar els diferents mecanismes per obtenir resultats. En aquest cas, l'objectiu és garantir la protecció a tots els nens, nenes i adolescents que participen en activitats, projectes i programes del FC Barcelona o que passen per les seves instal·lacions. Per aconseguir-ho, cal aplicar cada eina de manera adequada i coordinada amb les altres.

Per tal de facilitar la coordinació, resulta útil tenir una visió general del procés de protecció. Depenent del moment i de la situació, necessitarem activar uns processos o uns altres. A la imatge es mostra una manera d'entendre l'estructura.

La **Política de Protecció de la Infància (1)** és el marc general i conté la resta d'accions i eines, que es poden agrupar en quatre grans blocs, en funció del seu focus:

- ▶ Les **persones**. Són les que s'ocupen d'atendre els nens, nenes i adolescents en les seves diferents situacions, i per això han de garantir un bon tracte i prevenir, detectar i actuar davant de situacions nocives. Per fer-ho compten amb una declaració de quines són les seves **Funcions i responsabilitats de protecció (2)**, entre les quals hi ha la de complir amb el **Codi de Conducta (3)**.
- ▶ Els **entorns** i les **activitats**. Per poder garantir la seguretat i el benestar dels nens, nenes i adolescents, també cal comptar amb espais segurs i protectors. Això s'aconsegueix identificant els riscos existents i complint amb les pautes per reduir-los i eliminar-los, mitjançant el **Mapatge de riscos i mesures de protecció (4)**.
- ▶ Les **situacions** que exigeixen una actuació. Malgrat totes les precaucions, es donaran situacions de vulnerabilitat, de conflicte entre iguals i fins i tot de sospita o prova de risc per als nens, nenes i adolescents, incloent-hi violència i maltractament, tant dins com fora dels nostres recursos. Per això necessitem el **Protocol d'Actuació (5)**, que recull de manera detallada les accions que cal completar en cada situació. Per facilitar l'actuació en determinats territoris, hi ha també els **circuits de protecció (6)**, que indiquen els passos de notificació i coordinació amb les autoritats competents segons els casos.
- ▶ La **cultura organitzacional**. No n'hi ha prou amb tenir les persones adequades en entorns segurs i protectors i amb les competències necessàries per respondre apropiadament en les diferents situacions. A més, cal una evolució a nivell de tota l'organització. I per aconseguir-ho cal ajustar els **Estàndards de selecció i contractació (7)**, a fi de garantir que es contracta i renova persones amb les capacitats necessàries, i cal seguir l'**Estructura de formació (8)**, per garantir que aquestes persones mantenen les seves competències actualitzades. Un cop tot el

(1) Política de Protecció de la Infància

Persones

(2) Funcions i responsabilitats de protecció

(3) Codi de conducta

Entorns i activitats

(4) Mapatge de riscos i mesures de protecció

Cultura organitzacional

(7) Estàndards de selecció i contractació

(8) Pla de formació

Situacions

(5) Protocol d'Actuació

(6) Circuits de protecció

(9) Activitats de prevenció amb nens, nenes i adolescents i les seves famílies i tutors

(10) Adjudicació de recursos

(11) Avaluació

(12) Comunicació

6 sistema està en funcionament, es poden posar en marxa les **activitats de prevenció amb nens, nenes i adolescents (9)**, que els donen claus de com detectar situacions que els fan mal i com demanar ajuda i a qui.

El sistema de protecció no se sosté només per si mateix: calen tres pilars fonamentals:

- ▶ L'**adjudicació de recursos (10)**, de temps, de persones i de finançament. Sense recursos específics que permetin implantar els diferents processos i activitats, el sistema de protecció es queda en una declaració d'intencions, benintencionada però ineficaç.
- ▶ L'**avaluació (11)** regular i rigorosa permet potenciar els aspectes que funcionen bé, detectar i corregir aquells que calen millorar, i innovar i incorporar avenços i bones pràctiques. Sense dades que mesurin les accions i la seva eficàcia no podem saber si estem fent tot el possible ni cap a on hem d'avançar.
- ▶ La **comunicació (12)**, que té dues dimensions. D'una banda, de manera més interna dins del sistema de protecció, cal comunicar a totes les persones interessades l'existència dels diferents procediments i eines: als propis nens, nenes i adolescents, a les seves famílies i tutors legals i als qui, independentment de la seva vinculació, tracten amb ells, perquè puguin activar les mesures de protecció quan sigui necessari. Però també és necessari portar la comunicació a tota l'estructura de l'organització i fora d'ella: el conjunt de professionals i persones amb altres vinculacions han de conèixer i respectar les pautes marcades a nivell general, i el públic ha de saber en què consisteixen el bon tracte i la protecció, com una forma d'aportació de l'organització a la societat.

Coneixent aquesta estructura, podem començar a veure cada element per separat, sabent que cap eina funciona per si sola, sinó encaixada amb la resta d'elles.

1. LA POLÍTICA DE PROTECCIÓ DE LA INFÀNCIA

QUÈ ÉS...

La **Política de Protecció de la Infància** és el document marc que desenvolupa el compromís institucional del FC Barcelona de garantir la protecció de tots els nens, nenes i adolescents que participen en qualsevol de les seves activitats o espais.

SERVEIX PER:

- ▶ Tenir clars quins són els objectius del sistema de protecció de la infància dins del FC Barcelona.
- ▶ Definir els principis d'actuació per tal de garantir la protecció dels nens, nenes i adolescents que participen en les activitats, projectes o programes del FC Barcelona i que passen pels seus espais.
- ▶ Consultar de manera breu el marc teòric des del qual es treballa i els conceptes bàsics que s'utilitzen.
- ▶ Recordar a qui s'aplica la Política de Protecció de la Infància i tot el sistema de protecció de la infància, amb els seus matisos i les seves diferents eines.
- ▶ Explicar l'estructura general de protecció constituïda per implementar la política de protecció dins del FC Barcelona.

NO SERVEIX PER:

- ▶ *Comprendre en profunditat els conceptes de violència i protecció i els termes tècnics.* → Per a això cal consultar el **Manual Bàsic de protecció d'Infància**.
- ▶ *Conèixer detalladament els diferents procediments.* → Per a això existeixen cadascun dels documents corresponents.
- ▶ *Saber com actuar davant d'una situació concreta.* → En aquest cas cal consultar el **Protocol d'Actuació** i, de manera complementària, el circuit de protecció existent en el territori, quan estigui disponible.

ATENCIÓ A:

- ▶ La **Política de Protecció de la Infància** és un document que cal consultar de manera recurrent i utilitzar a les formacions, en especial per mantenir la coherència de les actuacions i per tenir en compte tots els principis en les intervencions i en la planificació d'activitats, projectes i programes.
- ▶ En el procés d'avaluació, la **Política de Protecció de la Infància** proporciona criteris per valorar si les actuacions realitzades han seguit els principis generals. D'aquesta manera, es pot identificar el nivell de coherència de l'organització amb la protecció dels nens, nenes i adolescents.

2. LES FUNCIONS I RESPONSABILITATS DE PROTECCIÓ

QUÈ SÓN...

Les **Funcions i responsabilitats de protecció** recullen les competències i tasques que té cada tipus de persona dins del sistema de protecció de la infància de l'organització. Amb aquesta finalitat, descriu les funcions i responsabilitats tot diferenciant entre els diferents perfils: persones que tracten amb nens, nenes i adolescents, independentment de la seva vinculació amb l'entitat, els Referents de Protecció, els Delegats i Delegades de Protecció, el Comitè de Protecció, els propis nens, nenes i adolescents i les seves famílies i tutors legals.

SERVEIXEN PER:

- ▶ Designar les funcions i responsabilitats de cada perfil, de manera que quedin clares per a totes les persones implicades: per als qui han d'exercir-les, per als qui han de supervisar-les i per als qui reben els efectes d'aquestes accions.
- ▶ Explicar l'estructura del sistema de protecció amb els seus diferents nivells: les persones que tracten amb nens, nenes i adolescents, independentment de la seva vinculació amb l'entitat, els Referents de Protecció, els Delegats i Delegades de Protecció i el Comitè de Protecció.
- ▶ Deixar clar que la responsabilitat de la protecció dels nens, nenes i adolescents és de les persones adultes que els tenen al seu càrrec, però que els propis nens, nenes i adolescents poden contribuir en la seva protecció demanant ajuda si poden (per a si mateixos o per a altres nens, nenes i adolescents) i participant en les activitats de protecció de la infància.
- ▶ Fer explícits els compromisos que assumeixen les famílies i tutors legals: el seu bon tracte cap als nens, nenes i adolescents (propis o d'altres famílies); conèixer les figures de protecció rellevants (Referents de Protecció i Delegats i Delegades de Protecció) per poder demanar ajuda quan sigui necessari; i col·laborar i participar en les activitats de protecció de la infància.
- ▶ Proporcionar criteris per avaluar l'acompliment de les funcions i responsabilitats de protecció, tant a nivell individual de cada professional com a nivell d'equips i instal·lacions.

NO SERVEIXEN PER:

- ▶ *Explicar els comportaments que es consideren adequats i els que es consideren inadequats en les interaccions i les relacions amb nens, nenes i adolescents.* → Per explicar això hi ha el **Codi de Conducta**.
- ▶ *Eximir algunes persones de la protecció dels nens, nenes i adolescents.* → TOTES les persones tenim la responsabilitat bàsica de vetllar pel benestar de tots els nens, nenes i adolescents i actuar quan veiem alguna situació que els causa danys. El que varia és el tipus d'accions que hem de dur a terme. Però ningú pot dir *“Jo no actuo davant d'aquesta situació de danys contra un nen, nena o adolescent perquè no és la meva responsabilitat”*.

ATENCIÓ A:

- ▶ És important que la majoria de persones conegui l'estructura completa, inclosos els nens, nenes i adolescents i les seves famílies i tutors legals. D'aquesta manera, quan hi hagi una situació que requereixi atenció, totes les persones sabran quines són les seves competències i podran contactar amb les figures de protecció adequades quan sigui convenient.
- ▶ Els nens, nenes i adolescents tenen el dret a rebre un bon tracte per part de totes les persones, i tenen l'obligació de tractar bé també els seus iguals i les persones adultes.

3. EL CODI DE CONDUCTA PER A PROFESSIONALS I ALTRES PERSONES QUE ESTAN EN CONTACTE AMB NENS, NENES I ADOLESCENTS

QUÈ ÉS...

El **Codi de Conducta** recull, d'una banda, els comportaments recomanats en la interacció amb nens, nenes i adolescents i, d'altra banda, els comportaments que s'han d'evitar. Té la forma d'un document signat, que reflecteix el compromís de cada persona amb la seva conducta amb els nens, nenes i adolescents amb qui interactua.

SERVEIX PER:

- ▶ Descriure els comportaments segurs i protectors que s'esperen de qualsevol persona en la seva interacció o relació amb nens, nenes i adolescents en el marc de les activitats, projectes, programes i instal·lacions de l'organització.
- ▶ Deixar clars els comportaments nocius que no es poden donar en la interacció o relació amb nens, nenes i adolescents.
- ▶ Servir de punt de partida per a les formacions, tant en la incorporació de persones com en la renovació i en la formació contínua.
- ▶ Proporcionar criteris per avaluar el comportament que tenen les persones amb els nens, nenes i adolescents, tant a nivell individual de cada professional com a nivell d'equips.

NO SERVEIX PER:

- ▶ *Saber com actuar davant d'una situació concreta de vulnerabilitat, conflicte entre iguals, o risc lleu, moderat o greu, incloent-hi violència i maltractament.* → En aquest cas cal consultar el **Protocol d'Actuació** i, de manera complementària, el circuit de protecció existent en el territori, quan estigui disponible.
- ▶ *Aprendre a tractar bé els nens, nenes i adolescents.* → La persona, sobretot si té nens, nenes i adolescents al seu càrrec, ja ha de saber com relacionar-se des del bon tracte. Aquest document és només un recordatori breu de com s'entén el bon tracte en el FC Barcelona.

ATENCIÓ A:

- ▶ Qualsevol persona que hagi d'estar en contacte amb nens, nenes i adolescents ha d'haver signat una còpia del **Codi de Conducta**, que quedarà custodiada pels Delegats i Delegades de Protecció, i tindrà una altra còpia, en paper o en format electrònic, de fàcil accés.
- ▶ En situacions que presentin dubtes, es consultarà amb les figures de protecció corresponents (els Referents de Protecció, els Delegats i Delegades de Protecció o fins i tot el Comitè de Protecció) abans de dur a terme una acció que no sigui clara.
- ▶ Qualsevol persona, independentment de la seva vinculació amb el FC Barcelona, que en vegi una altra incomplint el Codi de Conducta té l'obligació de comunicar-ho als Delegats i Delegades de Protecció de l'espai on hagi presenciada la situació. L'omissió de comunicació constituirà una falta que comportarà mesures disciplinàries.
- ▶ Normalment, el **Codi de Conducta** el signen persones adultes, però s'ha d'exigir també als adolescents que tinguin al seu càrrec altres nens, nenes i adolescents (per entrenar-los, acompanyar-los, fer pràctiques en els seus espais...).

4. EL MAPATGE DE RISCOS I MESURES DE PROTECCIÓ

QUÈ ÉS...

El document de **Mapatge de riscos i mesures de protecció** recull de manera ordenada els riscos que poden existir per als nens, nenes i adolescents en les diferents activitats i espais, i proporciona una explicació de quins són els riscos potencials, una valoració de la gravetat de cada risc i quines són les accions preventives que s'han de dur a terme per reduir o eliminar el risc.

SERVEIX PER:

- ▶ Planificar les activitats i preparar els espais abans que hi passin els nens, nenes i adolescents.
- ▶ Detectar riscos específics d'activitats o espais específics i fer accions concretes per eliminar-los.
- ▶ Revisar regularment les activitats i els espais i verificar si s'estan aplicant de manera adequada les accions preventives.
- ▶ Indicar comportaments adequats i inadequats relacionats amb activitats i espais específics, de manera complementària amb el **Codi de Conducta**.
- ▶ Facilitar l'avaluació sistemàtica dels espais i activitats com a entorns segurs i protectors, especialment en processos participatius que incloguin totes les persones que utilitzen els espais, inclosos els nens, nenes i adolescents.

NO SERVEIX PER:

- ▶ *Certificar un lloc com a "Segur al 100%".* → L'objectiu ha de ser reduir els riscos al màxim, però mai hi haurà un risc zero en un espai o activitat. Per això existeix tota l'estructura del sistema de protecció, perquè pot haver-hi persones que provoquin situacions nocives o de risc fins i tot dins d'un entorn segur i protector. En aquest cas, si el sistema funciona bé, les situacions es detectaran ràpid i s'aplicaran mesures eficaces per abordar-les.

ATENCIÓ A:

- ▶ Al començament de la implementació del sistema de protecció de la infància en qualsevol activitat, projecte, programa o entorn nous, és normal detectar riscos que no s'havien abordat fins al moment. Cal adoptar un pla d'acció per anar incorporant gradualment les diferents mesures de protecció, prioritzant les que afecten riscos més alts i continuant amb riscos mitjans i baixos.
- ▶ El mapatge de riscos i mesures de protecció de cada entorn concret ha de revisar-se regularment. Almenys una vegada l'any cal avaluar el mapatge i el conjunt d'espais i activitats per incorporar les millores i els canvis que siguin convenients.

5. EL PROTOCOL D'ACTUACIÓ

QUÈ ÉS...

El **Protocol d'Actuació** recull com hem de respondre les persones adultes i les entitats davant de qualsevol situació que causi o pugui causar danys a un nen, nena o adolescent en el marc de les nostres activitats, projectes, programes o instal·lacions. Contempla les circumstàncies següents:

- ▶ Situació de vulnerabilitat (**Actuació 1**).
- ▶ Situació de conflicte entre iguals (**Actuació 2**).
- ▶ Situació de risc lleu, moderat o greu, incloent-hi violència i maltractament. Diferència entre:
 - Situació de sospita (**Actuació 3**) o evidència (**Actuació 4**) de violència o vulneració de drets envers un nen, nena o adolescent per part d'una persona amb vinculació professional o similar amb l'entitat.
 - Situació de sospita (**Actuació 5**) o evidència (**Actuació 6**) de violència o vulneració de drets envers un nen, nena o adolescent per part d'un altre nen, nena o adolescent dins de l'entitat.
 - Situació de sospita (**Actuació 7**) o evidència (**Actuació 8**) de violència o vulneració de drets envers un nen, nena o adolescent per part d'una persona aliena a l'entitat.

SERVEIX PER:

- ▶ Tenir clars els objectius de l'actuació i seguir tant els principis generals de protecció com els específics d'aquestes situacions en els diferents passos.
- ▶ Tenir un visió estructurada de les diferents actuacions que es poden seguir, segons les situacions.
- ▶ Guiar la presa de decisions davant de situacions que causin o puguin causar danys a nens, nenes i adolescents.
- ▶ Recordar tres principis fonamentals davant de situacions de risc lleu, moderat o greu, incloent-hi violència i maltractament:
 - No interrogar el nen, nena o adolescent.
 - No investigar.
 - No decidir si alguna cosa és delictes o no.
- ▶ Aclarir les funcions de cada persona i ressaltar la importància de la participació dels Referents de Protecció i dels Delegats i Delegades de Protecció en tots els processos rellevants.
- ▶ Orientar la cerca de recursos i contactes ABANS que es produeixin les situacions. D'aquesta manera es pot conèixer les persones de referència en el marc de cada recurs i disposar d'una comunicació fluida ja establerta amb les autoritats competents.

NO SERVEIX PER:

- ▶ *Tenir les dades de contacte dels recursos de referència i les autoritats competents sense treball previ.* → El **Protocol d'Actuació** és un document marc, però no pot recollir les dades de contacte pertinents per a tots els espais i entitats. Això és responsabilitat dels Delegats i Delegades de Protecció, que han d'utilitzar el **Protocol d'Actuació** per elaborar les seves pròpies llistes de contactes.
- ▶ *Comprendre en detall els conceptes de vulnerabilitat, conflicte i risc, o els seus indicadors.* → Tot i que es presenten definicions operatives i breus, cal consultar el **Manual Bàsic de protecció d'Infància** per aprofundir-hi.
- ▶ *Relegar les funcions completes de protecció exclusivament als Referents de Protecció i als Delegats i Delegades de Protecció.* → Totes les persones adultes tenim responsabilitats de protecció, tal com es recull en el document de **Funcions i responsabilitats de protecció** i en el **Codi de Conducta**. Els Referents de Protecció i els Delegats i Delegades de Protecció tenen competències específiques, però si no estan disponibles és necessari actuar de totes maneres.

ATENCIÓ A:

- ▶ El **Protocol d'Actuació** pot ser un document més exigent que la legislació del territori on es duen a terme activitats, projectes o programes. En tot cas, s'utilitzarà el criteri de l'Interès Superior del nen, nena o adolescent en la presa de decisions sobre com aplicar-lo.
- ▶ Tota persona que intervé amb nens, nenes i adolescents, independentment de la seva vinculació amb l'entitat, ha de conèixer i saber donar els passos corresponents del **Protocol d'Actuació**.

6. ELS CIRCUITS DE PROTECCIÓ

QUÈ SÓN...

Els **circuits de protecció** recullen de manera estructurada els recursos i institucions oficials de protecció als quals cal recórrer en un territori determinat. Concreten amb noms específics les autoritats competents a les quals cal comunicar les situacions de risc lleu, moderat i greu, incloent-hi violència i maltractament. Encara que no existeixen circuits de protecció per a tots els territoris on treballen el FC Barcelona i les seves entitats col·laboradores, poden servir de punt de partida perquè els Delegats i Delegades de Protecció elaborin els circuits de protecció rellevants en els territoris on treballen.

SERVEIXEN PER:

- ▶ Tenir clars els passos en la notificació de situacions i el seu ordre.
- ▶ Tenir referències de quines són les autoritats competents en cada pas.
- ▶ Traçar un pla de treball dins de l'organització per contactar i establir una relació fluida amb les autoritats competents abans que hi hagi situacions que comunicar.
- ▶ Quan hi ha una situació, per verificar que l'hem notificat a totes les parts rellevants.
- ▶ En el seguiment d'una situació, per comunicar al Comitè de Protecció els passos i indicacions que han donat cadascuna de les autoritats competents.

NO SERVEIXEN PER:

- ▶ *Conèixer en profunditat els passos que s'han de donar dins de l'organització en cada situació.* → Per a això cal consultar el **Protocol d'Actuació**.
- ▶ *Prendre decisions sobre els diferents tipus de situacions.* → Per a això cal consultar el **Protocol d'Actuació**.

ATENCIÓ A:

- ▶ Cada circuit de protecció té les referències bàsiques per a un territori ampli. En cada centre esportiu, educatiu o social cal acabar de concretar-lo amb dades de contacte específiques. Per a això cal contactar amb les diferents autoritats que tenen competències dins de l'entorn i tenir el nom de les persones de referència, els seus números de telèfon, la seva adreça física i les adreces de correu electrònic principals.
- ▶ Les autoritats de protecció poden comptar amb els seus propis models de notificació, comunicació o denúncia. La col·laboració habitual amb les diferents instàncies pot conduir a disposar dels models i pautes que faciliten els processos, i s'ha de treballar en aquest sentit.
- ▶ Tot i que es poden utilitzar els circuits de protecció per establir un primer contacte amb les institucions i autoritats competents, no és el més recomanable. És més apropiat fer algunes reunions de presentació i coordinació regulars, per establir uns canals de comunicació adequats. D'aquesta manera, quan calgui atendre situacions, les comunicacions facilitaran el treball de les instàncies de protecció i les intervencions seran més eficaces i eficients.

7. ELS ESTÀNDARDS DE SELECCIÓ I CONTRACTACIÓ

QUÈ SÓN...

El document d'**Estàndards de selecció i contractació** recull els coneixements, capacitats i habilitats que s'exigeixen durant el procés d'incorporació i renovació de persones en els equips de l'organització, diferenciant entre persones que tenen al seu càrrec nens, nenes i adolescents i persones que no. Organitza els estàndards segons les diferents fases del procés:

- ▶ Requisits per accedir al procés de selecció.
- ▶ Estàndards de selecció (des de la selecció de candidatures fins a la verificació de referències i les entrevistes personals).
- ▶ Estàndards de contractació.
- ▶ Estàndards de renovació.

SERVEIXEN PER:

- ▶ Seleccionar persones que, a més de tenir les competències professionals de cada lloc, posseeixen les competències i capacitats relatives a la protecció de nens, nenes i adolescents, segons el seu nivell de responsabilitat.
- ▶ Verificar que durant la contractació i el procés de renovació es faciliten a les persones de nova incorporació les orientacions, els mitjans i els recursos necessaris per exercir les seves tasques i les responsabilitats de protecció corresponents.
- ▶ Renovar només aquelles persones que compleixin amb els criteris de protecció, així com amb la resta de criteris professionals o similars.
- ▶ Incorporar, en la mesura del possible, els Delegats i Delegades de Protecció en la selecció, contractació i renovació de les persones. D'aquesta manera, la mirada està posada en la protecció des del primer moment, evitant persones i situacions que puguin resultar de risc per als nens, nenes i adolescents i per a les organitzacions on treballen.

NO SERVEIXEN PER:

- ▶ *Que les persones candidates exigeixin la seva selecció per complir amb tots els criteris de protecció.* → El document d'**Estàndards de selecció i contractació** és un document de mínims: allò que s'exigeix per tenir en compte una candidatura. En cada procés hi haurà unes persones que tinguin més qualificacions que unes altres en l'àmbit de la protecció.
- ▶ *Seleccionar persones com a únic criteri.* → Els estàndards de selecció i contractació delimiten les competències relacionades amb el treball amb nens, nenes i adolescents i la seva protecció, sense les quals no es pot incorporar una persona. Però a més, el lloc requerirà també altres competències (tècniques, esportives, professionals...) que seguiran els seus propis estàndards de valoració.

ATENCIÓ A:

- ▶ Els estàndards de selecció i contractació relatius a la protecció de la infància han de ser públics en tot moment, i han d'aparèixer a les ofertes d'ocupació i en altres documents de contractació, per dos motius: 1) per transparència, i 2) per facilitar que les persones organitzin la informació de manera que es puguin identificar les seves competències rellevants i així gestionar el procés de manera més àgil.
- ▶ En general, és recomanable que també siguin públics, pels motius esmentats anteriorment, la resta de criteris de selecció i contractació que no siguin de protecció de la infància (tècnics, esportius, professionals...).
- ▶ En el cas de renovació de persones que no compleixin tots els criteris actuals perquè anteriorment no s'exigien, l'organització ha de facilitar que totes les persones els aconseguixin en un temps raonable, i amb el suport necessari (facilitant tant la formació interna com externa, oferint espais de treball personal i desenvolupament de competències, oferint temps específics de posada al dia i coordinació).

8. EL PLA DE FORMACIÓ

QUÈ ÉS...

El **Pla de Formació** recull quines són les competències que han de tenir les diferents persones que treballen amb el FC Barcelona o amb les seves entitats col·laboradores. Per a això detalla per àrees quines són les competències tècniques que ha de tenir tota persona de cada nivell i quines són les actuacions que ha de poder dur a terme. Està organitzat en els nivells següents:

- ▶ Nivell bàsic: persones que no intervenen directament amb nens, nenes i adolescents.
- ▶ Nivell general: persones que intervenen directament amb nens, nenes i adolescents.
- ▶ Nivell mitjà: Referents de Protecció.
- ▶ Nivell avançat: Delegats i Delegades de Protecció.

SERVEIX PER:

- ▶ Preparar formacions adequades als diferents perfils, amb una orientació de continguts i competències per àrees.
- ▶ Saber quines competències i actuacions es poden exigir a les diferents persones.
- ▶ Organitzar formacions per a persones que ja estan a l'organització, actualitzant els seus coneixements i competències d'acord amb el sistema de protecció vigent.
- ▶ Organitzar formacions per a persones de nova incorporació.
- ▶ Recordar conceptes i principis d'actuació en reunions habituals de coordinació, programació i seguiment, com una manera d'incloure la protecció dins de la pràctica quotidiana, i que no quedi limitada a les situacions de dany o risc.
- ▶ Identificar durant les sessions noves àrees que necessitin formació (tant en protecció com en altres àmbits), segons les preguntes o els comentaris dels participants.

NO SERVEIX PER:

- ▶ *Saber com facilitar sessions en cada nivell.* → Per a això existeix la **Guia didàctica per la formació de professionals en protecció a la infància**.
- ▶ *Exigir competències i actuacions concretes a persones que no han rebut la formació necessària.* → Per honestedat, només es poden exigir competències i actuacions específiques a les persones una vegada han rebut les explicacions pertinents.
- ▶ *Donar per completada la formació un cop realitzada.* → Les persones necessitem acompanyament en la pràctica diària per anar desenvolupant les competències que adquirim en les formacions. No n'hi ha prou amb assistir a unes sessions, necessitem practicar amb supervisió el que hem après fins fer-ho nostre, amb el nostre propi estil.
- ▶ *Donar per vàlida una formació basada exclusivament en exposició de conceptes.* → Es tracta de desenvolupar competències i actuacions, per tant, totes les formacions, fins i tot les més breus, han de ser pràctiques i, si estan adreçades a persones que tracten amb nens, nenes i adolescents, independentment del seu nivell, han de ser també experiencials. Si no, no podem garantir que s'hagin adquirit aquestes competències.

ATENCIÓ A:

- ▶ Les competències i actuacions per a la protecció dels nens, nenes i adolescents són complexes, de manera que cal planificar les formacions de manera progressiva i amb regularitat. Per aquest motiu, les sessions posteriors a la formació inicial no poden ser la repetició dels mateixos continguts i activitats, sinó que cal anar avançant i innovant segons les necessitats i capacitats dels grups.

9. LES ACTIVITATS DE PREVENCIÓ AMB NENS, NENES I ADOLESCENTS, I AMB FAMÍLIES I TUTORS LEGALS

QUÈ SÓN...

Les activitats de prevenció són accions educatives adreçades als nens, nenes i adolescents i a les seves famílies i tutors legals. El seu objectiu és desenvolupar les competències perquè sàpiguen identificar quan es troben en una situació de malestar o risc i demanar ajuda, deixant clares les vies de comunicació i les persones de referència.

SERVEIXEN PER:

- ▶ Donar a conèixer el sistema de protecció als nens, nenes i adolescents, a les seves famílies i als seus tutors legals.
- ▶ Presentar-los o recordar-los regularment qui són les persones que ocupen els càrrecs de protecció: els seus Referents de Protecció i els Delegats i Delegades de Protecció de la Infància.
- ▶ Explicar-los les vies de comunicació de qualsevol situació que els preocupi, incloses situacions de risc pròpies o d'altres nens, nenes i adolescents.
- ▶ Proporcionar-los experiències i criteris per detectar situacions de risc, a través d'activitats lúdiques.
- ▶ Desenvolupar la capacitat de demanar ajuda.
- ▶ Fomentar el respecte i el bon tracte en tots els àmbits.
- ▶ Detectar situacions de risc, tant a través dels comentaris que fan els propis nens, nenes i adolescents en les seves activitats (o les famílies i tutors legals en les seves), com mitjançant l'observació d'indicadors de sospita o la revelació en moments posteriors.

NO SERVEIXEN PER:

- ▶ *Dipositar la responsabilitat de la protecció en els nens, nenes i adolescents.* → En realitat, la responsabilitat de la protecció recau sempre sobre les persones adultes. Els nens, nenes i adolescents poden facilitar la seva protecció demanant ajuda, però hi ha situacions en què no són capaços i així i tot se'ls ha de protegir i atendre.
- ▶ *Considerar que el treball de protecció està acabat.* → En realitat, les persones adultes han de seguir parant esment als indicadors, sospites i evidències de situacions de malestar i risc en els nens, nenes i adolescents.
- ▶ *Assumir que amb una activitat de prevenció els nens, nenes i adolescents ja saben com relacionar-se i com demanar ajuda.* → En realitat, les activitats de prevenció han d'inserir-se en la pràctica habitual de l'esport. Encara que les activitats ajuden a nomenar situacions i proporcionar vies d'actuació, la protecció es realitza en el dia a dia, abordant les situacions (especialment els conflictes i les situacions de risc) i recordant les pautes vistes en les sessions de prevenció.

ATENCIÓ A:

- ▶ Encara que pugui semblar sorprenent, les activitats de prevenció han de ser l'últim tipus d'acció dins del sistema de protecció. Només s'han de dur a terme quan estigui en funcionament tot el sistema. En aquest tipus d'activitats els nens, nenes i adolescents i les seves famílies i tutors legals aprendran a nomenar situacions de risc, i en alguns casos seran situacions que estiguin donant-se en aquest moment. Si demanen ajuda i no la reben, o la reben de manera desordenada, el mal pot ser major: poden arribar a assumir que ningú els ajudarà i arribar a un bloqueig interior durador, o quedar-se amb el sofriment fet conscient sense poder fer res al respecte.
- ▶ És convenient fer les activitats de prevenció amb la participació de diverses persones responsables. És especialment important la col·laboració dels Referents de Protecció, que han de conèixer especialment bé els nens, nenes i adolescents que tenen al seu càrrec.
- ▶ Existeixen diversos materials que es poden utilitzar per tal de preparar les activitats. Són especialment recomanables:
 - Romeo, F. J., i Horno, P. (2018). Materials de la campanya "*El abuso sexual infantil queda fuera de juego*" para la prevención y detección del abuso sexual infantil en el ámbito del deporte (inclou tres *Guías de actividades de prevención con niños, niñas y adolescentes*, una *Guía de detección del abuso sexual infantil en el ámbito del deporte* i un document de *Estándares de calidad para crear espacios seguros y protectores*). Madrid: Consell Superior d'Esports. Recuperat de: <https://www.espiralesci.es/materiales-de-la-campana-el-abuso-sexual-infantil-queda-fuera-de-juego/>

10. L'ADJUDICACIÓ DE RECURSOS

QUÈ ÉS...

L'adjudicació de recursos consisteix a dedicar persones, hores de treball, espais, finançament i mitjans en general per implementar les activitats i les estructures del sistema de protecció.

SERVEIX PER:

- ▶ Poder fer les activitats necessàries per implementar el sistema de protecció.
- ▶ Disposar de persones, temps, llocs i recursos en general per abordar les situacions quan sorgeixin.
- ▶ Deixar clar el compromís de l'organització amb el benestar de tots els nens, nenes i adolescents en tots els moments, no només en cas d'emergència o quan sorgeixin casos.
- ▶ En els moments d'avaluació, per valorar l'eficiència de l'ús de recursos i poder fer ajustaments.

NO SERVEIX PER:

- ▶ *Exigir resultats basant-se únicament en el pressupost destinat, sense tenir en compte la resta d'aspectes (competències, temps, llocs...).* → Destinar pressupost no és suficient: cal seleccionar les persones per competències i seguir formant-les, proporcionant-los els temps apropiats perquè exerceixin les funcions de protecció que tinguin assignades i el suport que necessitin per als diferents processos.
- ▶ *Decidir que, si no es compta amb recursos, no s'implementa el sistema de protecció.* → El sistema de protecció és un compromís obligatori per al FC Barcelona i les entitats que col·laboren amb ell. El procés d'obtenció de recursos pot requerir més esforç, però és fonamental per garantir que totes les activitats, projectes, programes i instal·lacions són entorns segurs i protectors per als nens, nenes i adolescents que hi passen.

ATENCIÓ A:

- ▶ No existeix un document específic que guïi com s'ha de fer l'assignació de recursos. Però sí que hi ha d'haver un document general amb el pressupost desglossat que es dediqui al sistema de protecció de la infància.
- ▶ No es pot implementar un sistema de protecció de la infància amb pressupost zero. Si no hi ha finançament, no hi ha voluntat real i els documents esdevenen una declaració d'intencions sense impacte en la vida real. És lògic que si es volen fer coses noves, accions que prèviament no es duïen a terme, algú ha de fer-les i l'entitat ha d'assumir aquest cost.
- ▶ No podem sobrecarregar les persones amb les tasques de protecció sense alliberar-les de part de les seves tasques anteriors. Els qui assumeixen tasques de protecció han de tenir un temps per poder desenvolupar-les adequadament, i rendir comptes dels resultats després. Imposar noves càrregues sense contrapartides és un risc, perquè no s'està cuidant precisament les persones que han de cuidar de les altres.
- ▶ La posada en marxa del sistema de protecció suposa una inversió inicial alta de persones, temps i recursos fins que està tot implementat. No obstant això, després el manteniment és molt més sostenible.

11. L'AVALUACIÓ

QUÈ ÉS...

L'avaluació és un procés (o un conjunt de processos) que serveix per mesurar què s'ha fet en relació amb el sistema de protecció i les seves diferents mesures i eines, i com s'han dut a terme les diferents accions. La intenció és proposar mesures de millora, mantenint els assoliments i millorant els punts febles i, per descomptat, verificar que les accions de protecció no causen més dany (pel seu mal desenvolupament, per generar victimització secundària en els nens, nenes i adolescents...). S'han d'obtenir tant dades objectives (xifres, resultats concrets...) com subjectives (valoració per part de les persones que han participat en les activitats, tant professionals com nens, nenes i adolescents, les seves famílies i tutors).

SERVEIX PER:

- ▶ Veure què s'ha fet i com durant un període determinat.
- ▶ Identificar aspectes que ja estan consolidats (i que només cal mantenir) i per posar en relleu aquelles actuacions que estan en procés o que encara no s'han iniciat (i que cal potenciar).
- ▶ Mesurar la coherència entre el que es diu en els diferents documents i el que realment es fa.
- ▶ Identificar bones pràctiques que es puguin ampliar a altres activitats, projectes, programes o espais.
- ▶ Mantenir converses sobre el sistema de protecció amb totes les persones implicades, coneixent els seus punts de vista, les seves experiències i les seves aportacions.
- ▶ Tenir orientacions per a la presa de decisions, especialment per seguir avançant en la implementació de les diferents mesures del sistema de protecció.
- ▶ Aprendre dels errors. Els errors són dolorosos, però són una oportunitat de mobilitzar recursos i persones per evitar que es repeteixin, si es prenen les mesures necessàries.
- ▶ Millorar el propi sistema de protecció, adaptant les eines a les noves capacitats i necessitats.
- ▶ Indirectament, per conèixer les fortaleses i febleses dels diferents equips i persones, i per oferir els suports necessaris.
- ▶ Rendir comptes davant dels nens, nenes i adolescents, les seves famílies i tutors i la societat en general, reflectint tant els assoliments aconseguits com les tasques pendents i un compromís per abordar-les.

NO SERVEIX PER:

- ▶ *Tenir un document d'avaluació i guardar-lo en un calaix fins a l'avaluació següent.* → L'avaluació ha de servir per fer ajustaments i canvis en el dia a dia.
- ▶ *Fixar-se només en la complaença o per centrar-se en la crítica destructiva.* → Una avaluació ben feta ha d'identificar tant els aspectes positius com els negatius, oferint una visió equilibrada de la realitat. Si els resultats es fixen només en els aspectes positius o només en els negatius, l'avaluació perd credibilitat i eficàcia.

ATENCIÓ A:

- ▶ Existeixen diferents metodologies d'avaluació. Algunes seran més útils per avaluar uns aspectes, i d'altres seran més vàlides per a uns altres. Cal valorar-ho en funció de l'aspecte que es vulgui mesurar.
- ▶ Es poden fer avaluacions externes (són professionals i entitats alienes a l'organització) o internes (amb professionals i recursos de la pròpia organització). Cada forma té els seus avantatges i els seus inconvenients, i cal valorar què pot ser més útil en cada moment.
- ▶ És fonamental comptar amb la participació de totes les persones implicades en el sistema de protecció: professionals, persones amb una altra vinculació, Referents de Protecció, Delegats i Delegades de Protecció, els propis nens, nenes i adolescents i les seves famílies i tutors legals.
- ▶ Lògicament, és imprescindible fer una devolució del que s'ha recollit a totes les persones que hi hagin participat, inclosos els nens, nenes i adolescents. Si no es fa un devolució dels resultats, tant de les mancances detectades com de les mesures que l'organització es compromet a implementar per esmenar-les, a tots els actors implicats, l'avaluació no està ben feta i no té valor ni legitimitat.

12. LA COMUNICACIÓ I LA DIFUSIÓ

QUÈ ÉS...

La comunicació i difusió consisteix en totes les accions que serveixen per donar a conèixer el sistema de protecció existent, tant a nivell general del FC Barcelona i de les seves organitzacions col·laboradores com a nivell concret i pràctic en cada activitat, projecte, programa o instal·lació. Aquestes accions poden ser variades, com ara campanyes d'informació i sensibilització a través de diferents mitjans (publicacions, pàgina web, xarxes socials, cartells, senyalització, avisos en els esdeveniments...).

La comunicació té dos àmbits fonamentals:

- ▶ Una **comunicació interna**, dins del FC Barcelona i les seves entitats col·laboradores. Serveix per mantenir clars els missatges del sistema de protecció i facilitar l'accés i la coordinació.
- ▶ I una **comunicació externa**, per a la societat en general. Serveix per proporcionar un model de bona pràctica i promou la protecció dels nens, nenes i adolescents com un valor en el món de l'esport, de l'educació, de la intervenció social i de la societat en general.

SERVEIX PER:

- ▶ Presentar el posicionament oficial de protecció del FC Barcelona i de les seves entitats col·laboradores recull de manera breu els missatges principals.
- ▶ Fer públic el sistema de protecció general que existeix en el FC Barcelona, fent que els diferents materials de protecció estiguin accessibles fàcilment a la seva pàgina web i als seus diferents entorns.
- ▶ Donar a conèixer com funciona el sistema de protecció detalladament en cada activitat, projecte, programa i instal·lació, fent precisions concretes (per edat, per esport, per instal·lacions...).
- ▶ Visibilitzar les persones de referència (els Referents de Protecció i els Delegats i Delegades de Protecció) i les maneres de contactar amb elles (llocs físics, adreces de correu electrònic, telèfon, xarxes socials...).
- ▶ Relacionar el sistema de protecció de la infància i adolescència amb els valors que conformen la identitat del FC Barcelona.
- ▶ Servir d'exemple i disposar d'estàndards de bon tracte i protecció en esdeveniments amb altres entitats (competicions, celebracions, actes, activitats compartides...). En exigir un bon tracte cap als nens, nenes i adolescents del FC Barcelona i en donar a conèixer tot el sistema que cal per garantir-lo, es fomenta la protecció de la infància com un valor en els àmbits esportius, educatius i socials i s'impulsa que aquest bon tracte es doni en altres espais i organitzacions.
- ▶ Rendir comptes davant dels nens, nenes i adolescents, les seves famílies i tutors legals i la societat en general de les accions realitzades, especialment fent públiques les avaluacions i els processos de millora.

NO SERVEIX PER:

- ▶ *Comunicar des de la supèrbia o des de "tenir-ho tot controlat".* → En línia amb els principis d'humilitat i esforç, sabem que hem de continuar avançant dia a dia, i que el treball de protecció i bon tracte no acaba mai.
- ▶ *Informar de serveis que no es presten o fer promeses que no es poden complir.* → Generar expectatives irrealistes pot fer que algunes persones perdin la confiança en la institució al llarg del procés. Per això és fonamental ajustar els missatges que es comuniquen i vigilar el compliment dels diferents compromisos.

ATENCIÓ A:

- ▶ La comunicació completa del sistema de protecció només s'ha de realitzar quan aquest ja es trobi en ple funcionament. Informar dels diferents recursos de protecció quan encara no tenen totes les capacitats necessàries pot fer que s'atenguin casos de manera inadequada.
- ▶ Els missatges de comunicació han d'estar adaptats als diferents públics, amb objectius i llenguatges (estilístics, lingüístics, visuals...) adequats.

A MODE DE CONCLUSIÓ

La protecció dels nens, nenes i adolescents pot semblar complicada sobre el paper. És cert que requereix un esforç important per posar en marxa tot el sistema i, no obstant això, un cop el bon tracte i la protecció estan en funcionament, sembla tot lògic i evident. Com és que no se'ns ha acudit abans?

De la mateixa manera que desenvolupar les capacitats per practicar i gaudir d'un esport porta temps, implementar un

sistema de protecció és també un procés. Un procés que pot ser dur en moments, però que val la pena. Perquè el resultat final és que els nens, nenes i adolescents amb qui treballem, als qui acompanyem, ensenyem i eduquem, tenen unes experiències més sanes i satisfactòries. Perquè gaudeixen i creixen en les nostres activitats, però també en la resta de la seva vida gràcies a la nostra presència segura i protectora. Seguim endavant!

FC BARCELONA

JUNY 2022

